1907

FUTURISME

Revista Catalana

ANY I * * NOMBRE 1
1.ER DE JUNY DE 1907
DIRECCIÓ: MALLORCA
ENTRE 257 Y 259
BARCELONA

PREU: 20 CÈNTIMS

19. 398.860

Grans magatzems de Sastreria

Pantaleoni Germans

Escudellers, 66 - Rambla Canaletas, 11 (Sastreria Model)



Gran assortit de

Zephirs y Batistes

pera Camises d'istiu

FUTURISME
Revista Catalana

ANY I ✠ NÚMBRE 1
BARCELONA
1.ER DE JUNY DE 1907



SUMARI:

ESCLAT, per LA REDACCIÓ. — ENRIC CASANOVAS, per C. JUÑER VIDAL.—TORNEM A LA VIDA PLENA, per D. MARTÍ Y JULIÁ.—ELS MISERIOSOS, per JOSEP M.ª FOLCH Y TORRES. — AMOR Y MORT, per JOAQUIM RUYRA. — SALUTACIÓ, per LLUÍS JOU. — ÁNGEL GUIMERÁ, per LLUÍS VIA.— LAS CUATRE VIUDAS, per ÁNGEL GUIMERÁ. — SALOMÉ, per M. KUFFERATH *(traducció* de R. F.) — CERÁMICA CATALANA.—LUCEM MAGNA VIDIT..., per P. PRAT GABALLÍ. — CONCERTS. — ELS BORDETS, per GABRIEL VINYAS. — TEATRES. — NOVES.

GRAVATS:

ESCULPTURES, d'ENRIC CASANOVAS.—RETRAT D'ÀNGEL GUIMERÁ, per RAMON CASAS. — RETRAT DE RICARD STRAUSS.— PLAFÓ DECORATIU, per BRANGWIN. —DIBUIX, per LLUÍS JOU. CERÁMIQUES CATALANES.

ESCLAT. PER LA REDACCIÓ

El mot que encapsala aqueixes planes ja diu ben clar qui som. Som els hòmens del demà; som l'avenir, la joventut que's redressa plena de vida, desitjosa d'enlairar l'ànima catalana, nostre patria, per damunt de les baixeses en que fan caure les passions.

El nostre esperit, pressent una nova vida, mes no la podèm definir; car no li es dat al home esser sabedor del pervindre. Definirla, per què? Si avui la definíssim, demà la nostra definició ja fóra vella, ja que'l temps continuament evoluciona, y nosaltres sempre volem esser joves.

Nosaltres posèm al servei de l'art català totes les nostres energies, tota nostra jovenesa.

Inútil dir que som nacionalistes, ja que fent art se fa patria. Nosaltres volem que'l nostre art tingui el sagell de la nostra terra catalana, que posseeixi el seu caràcter, que quan un vegi una obra nostra pugui veurer en ella reflexada l'ambient que respirèm. Jamai tenim de permetre que les arts forasteres influeixin en les nostres obres; no podèm soportar per més temps que aqueixa malaltia, que pateixen molts intelectuals del cosmopolitisme, malmeti la personalitat del nostre art. Quina es la raó de que siguem nosaltres els que anem a assahonarnos de l'art extranger? Es que no'n sabèm prou? Si es així, lo que tenim de procurar es que les nostres obres puguin posarse al costat de les seves, però que s'hi vegi bé el sagell del terrer ont ha sigut l'obra engendrada y parida; y després, que si per dò de la naturalesa ells són privilegiats en esser el seu art superior al nostre, volguentlos imitar, tampoc arribarem a superarlos.

Tots els catalans tenim de sentir y de pensar catalanescament; hem de viure a la catalana, ja que es la terra ont havem nascut y la que'ns dona vida.

Sí, catalans, enrera tot aquest pilot d'objectes, tota aqueixa infinitat d'obres que'ns destrien nostra personalitat; desterrem de nostra terra aqueixa decoració extrangera; les nostres llars han d'esser ben catalanes; els mobles, els ornaments, es a dir, tot, fins lo més insignificant, el més petit detall. No tenim un teatre català, una literatura, una musica catalana?, doncs també hem de tindre una arquitectura y una decoració ben catalana. Quan tinguem això, no hi ha cap dubte que'l nacionalisme haurà assolit tota la seva personalitat. Ab això a tots demanèm ajuda, a tots; es necessari que'ns apleguem en aquest esforç de la joventut. Nosaltres al nostre entorn acullirèm a tots els que treballin en bé de l'art de la nostra terra, sigui el qui sigui.

L'art ha de demostrar que la vida es hermosa y que s'ha d'estimar, y això procurarem ferho. Per lo tant, nostres cors y nostres mans s'han aplegat per començar la tasca.

ENRIC CASANOVAS. PER C. JUÑER VIDAL

Heusaquí l'obra d'un artista simpàtic. Les reproduccions que avuy se publiquen donen una idea de lo que fa y fins de lo que farà en l'avenir aquest novell artista. Y això ho dic perquè l'art d'en Casanovas es un art que no es resolt, es un art embrionari, ple de falaguers pressentiments. Ell ho sent y ho veu. En tot demostra portar en lo seu sí una gran forsa natural, de la qual ha lograt donarne una bona idea. Ell ha



ESCULPTURA, D'ENRIC CASANOVAS

exteriorisat molt aquestes qualitats que posseeix, però, per mí, darrera de tot això que'ns ha mostrat hi veig tancat encara lo millor. Lo que m'agrada y m'interessa l'obra d'aquest artista m'ha fet veure totes les qualitats que posseeix, que són moltes, y els defectes, que, per sort seva, són ben pocs. En Casanovas es un enamorat de la materia forta; en les seves obres hi resplandeix una sinceritat punyenta.

Ell deu imaginarse que una de les finalitats del seu art es explicar les coses que altres formes de l'intelectualitat no poden fer compendre.

Y an això 's dirigeix el seu esfors y el seu temperament, un temperament ferreny y dominador que fa produir una esculptura, sinó ben personal, d'una sinceritat tant absoluta, que contrasta d'una manera notable ab moltes de les coses que's produeixen, que, mancades en absolut d'un fonament tant sòlid com el d'ell, s'enrunen per sí soles.

Les impressions que l'omplenen son fortes y bon xic resoltes, y reflexen en l'ànim de l'espectador aquella sensació de plaer que l'artista ha sentit al crear l'obra.

Per això té, an el meu sentir, importancia l'obra d'en Casanovas. Ell fa l'obra, y sense dilacions ni reticencies, fa art, y art serio: no s'hi veu may aquell perill en que incorren molts artistes, y fins molts artistes notables: l'afany de la producció per l'*sport* de fer art, la tendencia marcada a la feblesa de la concepció artística. El seu art, despullat d'atavismes y errors, captiva per sobre de tot, perquè es humà. Y es perquè treballa y lluita ab fe y ab entusiasme: per això es més aimant de la sanció rahonada dels inteligents y dels honrats, que de l'aplauso estúpit de les multituts.

El defecte que's més de notar en la seva obra, es que, tot contemplantla, recorda a vegades la seva forma, y a vegades els seus tipos, l'obra d'un gran esculptor extranger.

Mes això, que en ell apareix com una tara insignificant, fet per un artista de menys talent sería un defecte que absorbiría l'obra.

El temps, l'estudi constant, y, sobre tot, les impressions fortes de lo viscut en la realitat experimental, podran fer desaparèixer en absolut aquesta dosis d'impersonalitat que fins avuy l'ha preocupat poc o molt.

Allavors, tota vegada que de condicions no n'hi manquen, sorgirà la seva personalitat en

concepte de la *materia d'art*, junt ab l'obra, armonisantla, embellintla y fentla extensiva com l'obra que serà d'un dels pochs—per no dir l'únic—dels nostres esculptors.

TORNEM A LA VIDA PLENA. PER D. MARTÍ Y JULIÁ

Renàixer es tornar a la vida, a la vida plena. De cara a la vida s'han desenrotllat les civilisacions poderoses, aquelles que han deixat quelcom definitiu al esser de l'humanitat. La grandesa y la perdurabilitat de la civilisació grega són degudes al culte dels grecs per la vida plena de la naturalesa. Després de Grecia, les societats influides per apriorismes dogmàtics, despreciaren les ensenyances esbategantes de l'esser, y la decadensa afeblí y desvià la vida de l'individu y de les colectivitats. El Renaixement es la reculada, avençant, cap a Grecia, es el retornar dels pobles a la vida plena. Els refinaments del sigle XVIII són conseqüencia de l'enciclopedisme escéptic y la Revolució un intent de reinstauració de l'optimisme grec.

La renaixensa de Catalunya es el tornar del nostre poble a la vida plena, es el tornar a Catalunya. Tornar a la vida plena es anar endavant, es anar de dret a ocupar un lloc a la civilisació mondial, a la que sols s'hi es posseint la plenitut de l'esser.

Per això els qui no interpreten bé els fenòmens socials han vist una reculada an el renàixer del nostre poble. Retrèureli a un poble les seves gestes socials glorioses no es una acció retrògrada, es empènyel cap al esser; amarar una nacionalitat de ruralisme indígena no es inferiorisarlo, sinó vigorisarlo pera anar endavant empeltantli la fortalesa que's conté a la vida de la naturalesa. Els efectes ho proven: després de remembrances històriques, apologies ruralistes y tot seguit el futurisme com afirmació nacionalista. Fins quan s'ha dit «tornem an en Llull» s'ha volgut dir «tornem altre cop a la vida». L'anarsen cap a la vida es sempre futurisme; per això s'ha d'afirmar que futurista y no missoneísta ha sigut l'acció dels períodes històric y ruralista del nostre renaixement. El futurisme no es pas un concepte que, en sentit abstracte, signifiqui progressivitat; el futurisme es l'afirmació previa de esser ab tota plenitut, essent la vida plena la qui determina l'avens, la llibertat y la civilisació.

El futurisme comprès d'altra manera, o sia rompent ab el fet històric, ab l'instintivitat rura-



ESCULPTURA, D'ENRIC CASANOVAS

lista y fins ab la positivitat actualista, es un salt en el buid, es un concepte de filiació neurósica, es una manifestació de vida incomplerta y además imperfecta, un retrocés, per tant.

Per nosaltres els catalans, futurisme significa renacionalisarnos del tot. Cercar fòra del nostre esser l'acció futurista, es decandir la nostra vida y per tant inferiorisarnos. El bon futurista s'enforteix com a català y nacionalisa l'acció universalista. El nacionalisme, que es sempre, y per força, futurisme, no vol dir vida closa y estacionaria de la nacionalitat, sinó vida plena de relació y d'evolució. Mes no girant may la cara al propri esser, a Catalunya, que la vida plena dels homes y dels pobles vol dir esser d'una manera complerta ells mateixos.

Per això jo no considero futuristes certes fórmules socials que's preten concretin les aspiracions nacionalistes. Se parla d'imperialismes y de dictadures espirituals, que no són altres que conceptes sociològics, brillants si's vol, que amaguen aspiracions dominadores y utilitaries de calitat purament burgesa. No ho són pas fórmules d'acció primordial pera la vida plena d'un poble. L'objectiu nacionalista, futurista, no pot pas esser parcial; ha d'esser sintètic de totes les activitats de la vida plena de la nació.

Tant a la centuria passada, com ara, com a l'esdevenir, el principi sociològic, síntesi del nostre renaixement, ha sigut, es y serà sempre la fórmula nacionalista (futurista): tornem a la vida, tornem a Catalunya. A la vida plena de Catalunya, an el seu passat, a la seva naturalesa, an el seu present, an el seu esdevenir.

La vida plena, tant a l'home com a les nacions, se'n va sempre de dret a esser element de la civilisació mondial. Els homes y els pobles que viuen fòra de l'efectivitat de la civilisació, són els homes y els pobles que no són ells mateixos, són que tenen el llur esser desnaturalisat, imperfecte, decadent.

Tornem a la vida, tornem a Catalunya. Finalitat: esser elements de la sobirania espiritual del món. Aquesta es la fórmula verament futurista.

El qui tinga ulls que miri y el qui posseeixi percepció que se'n adoni. El nostre renaixement exerceix l'acció determinista que es propria de les grans renaixenses bio-socials. El pensar, el sentir y el voler individuals y colectius, totes les activitats socials, tot l'esser del nostre poble torna a la vida, torna a Catalunya.

El nostre dever: el culte a la fortalesa del nostre esser individual y social; la recatalanisació complerta de Catalunya; ¡viure de cara a la naturalesa!

ELS MISERIOSOS[1]. PER JOSEP MARIA FOLCH Y TORRES

A mitja montanya de Montjuic hi ha'l Tir de coloms. Es un tancat sense malicia pintat de franges blaves y blanques: puresa y ignoscencia... Els homes s'hi diverteixen matant coloms. Bé poden divertirse ells que tenen al seu demunt la càrrega de la Vida.

Aquesta diversió es beneficiosa als miserios: El guarda del Tir guanya sis rals cada dia y té casa franca. Es ell el qui dona menjar als coloms, el qui'ls engreixa pera que'ls tiradors s'hi engresquin. També es ell qui'ls dona la llibertat, ell qui'ls obre la porta de la gabia y diu: «Vesten, ets lliure, que tu no'ls veuràs els vint canons d'escopeta que t'apuntaràn en el

(1) Capítol d'una novela que està escrivint l'autor.



ESCULPTURA, D'ENRIC CASANOVAS

mateix moment en que començaràs a compendreu que ets lliure».

...Y el colom fuig, tot extranyat de no trobar al davant dels seus ulls els fil-ferros de la gabia, perquè 'ls coloms, com els homes, s' avesen a tot. El seu cor petit bat ab violencia. Es una joya que de tant fonda no li deixa temps de fruirla.

S'enfila, s'enfila, y veu dessota seu tota la terra y tot el mar. Ses ales se plauen a batre, a extendre's planes, bressant el seu cos palpitant de joia, remontantlo ab una mena de voluptat que'ls homes honrats no coneixen, perquè may han estat presoners.

Quaranta ulls els segueixen calculant els metres de distancia que 'l separa de la terra, càlcul honorable que fa entrar en les ignoscentes diversions dels homes l'amor a les ciencies exactes.

Un tret ressona y tot seguit una descàrrega que omple la montanya de vida. La vida's manifesta fins pel tret d'una escopeta.

El colom vacila y cau a plomb. Però quan ja gairebé es a terra, quan el guardià y una collada de xicots corren per atraparlo, el colom sent la farum de la terra y sap que es a la terra ont habiten els seus enemics. Dessangnantse y tot, fa un esfors suprem; torna a enlairarse, sufrint crudelment, sentint que les forces li mancaran y com més alt s'aixequi més dolorosa serà la caiguda... però això què hi fa? Ell vol fugir. Sent que la Vida es més amunt, molt més amunt, allí ont els seus ulls no veuràn ni teulades ni cúpoles, ni campanars, ni monuments! Y vola, vola penosament, sortejant l'aire ab l'esperança a l'esperit y la mort al cos.

En el Tir hi ha gran ansietat.

—Encara'ns escaparà!

Un tret torna a petar y una altra descàrrega omple l'espay de ressons.

El colom cau.

El guardià corre y els xicots el segueixen. El guardià va darrera del seu pever, els xicots dar-



ESCULPTURA, D'ENRIC CASANOVAS

rera del ral de propina. Tota la humanitat se mou per aquestes mateixes miseries.

Ho regiren tot, ho miren tot, y el colom no's troba. Ont s'haurà ficat el bona-peça?

Els tiradors estan indignats.

Un d'ells exclama:

—Siga com vulga, lo que es d'aquesta no se n'aixecarà.

Aquesta reflexió els calma a tots.

En un sot, que la terra ha volgut deixar tocant a les parets del Cementiri, hi jeia un xicotàs, magre, vestit d'estrips y calçat d'una espardenya esfilagarsada y d'una sabata sense cordons y gairebé sense sola ni cuiro.

Ni dormia ni pensava: jeia. Hi han homes que sols poden fer una cosa a la vegada. Pensar y jeure tot alhora es qualitat dels homes estudiosos y sapients. Ell no era sapient, puig ni sabia que no sabés res, ben al revés d'aquell sabi que ho sabía sense creureho.

Jeia an aquell sot y no's preocupava gens de lo que 'l voltava, ni de si el cel blau que s'aguantava al seu demunt era blau, ni de si era cel, ni de totes aquestes petites coses ab que'ls homes omplenen llibres, converses y existencies.

Aquell home no sabia com se deia. Se podria dir Món, que vol dir tot lo miserable y tot lo bo que existeix. En Món no era infelís, perquè no sabia lo que era la felicitat. Menjava quan tenia gana, si tenia menjar, y badallava si no'n tenia. Ni feia mal a ningú ni sabia lo que era'l Mal.

Fou un gran esfors pera ell alçar el cap pera veure que era allò que acabava de caure als seus peus. Quan va veure que era un colom s'alçà amatent, però sense esserne sorprès. Quan va veure que estava ferit va acullirlo ab germanor. Era una víctima. El colom tenia una ala trencada, ell, en Món, tenia l'ànima atuhida.

Va agafar al colom y li bufà les plomes pera descobrirli les ferides. Quan les hagué reconegudes va baixar montanya avall: traversà la carretera y la línia del tren, y saltant de roc en roc arribà a la mar; s'ajupí en un clot ple d'aigua verda, ont forses cops hi havia trobat nodriment pera'l seu cos arrencant les petxines dels sota-roques. Va rentar les ferides; després les cobrí ab terra pera estroncar la sang y caminà a la ventura ab el ferit a les mans.

Encara no havia fet cinquanta passes que's trobà de mans a cara ab un home seguit d'una munió de quitxalla.

—Ey, mestre, porteu aquest colom!

En Món va seguir endavant.

—Us dic que'm dongueu el colom!

En Món se'l mirà, però seguí'l seu camí.

Llavores l'home l'agafà pel bras y en Món se deturà. Va girar els seus ulls cap a la cara d'aquell home pacificament, sense por y sense atreviment.

—Qué vols?

—Porta'l colom.

—En Món va restar indecís un instant. A la fi respongué:

—No vuy.

Y's disposà a seguir el seu camí.

Però l'home no'l deixà anar.

—No te'n aniràs que no me'l donguis.

—Per qué'l vols?

—Es nostre.

—Vostre?—y passejà una mirada calma per tota la colla de xicots.

—Sí, es del Tir.

—Doncs, no es vostre.

—Es del qui l'ha ferit.

En Món no sapigué que respondre. Qui sap si a dintre de tot d'aquella ànima enterrada s'hi movia una raó. «Es del qui l'ha ferit? Doncs, no es del qui l'ha curat?»

Se mirà'l colom que duya entre les mans. Y com si ab aquesta mirada hagués cullit una resolució, va donar sobtadament una forta estrebada pera desferse de la mà que l'agarrotava y digué, un cop desembrassat:

—No te 'l vuy donar!

—Perquè ets un lladre!—cridà'l guardià.

Lladre? En Món se quedà reflexiós. Ell havia recullit un ser ferit que havia anat a demanarli socors. L'havia curat... Això era ser lladre? Però en Món no sapigué dir res de tot això ni tingué temps de pensarho, quan el guardià allargà decidit el braç pera pèndreli'l colom. La quitxalla 's removia impacienta parlantse a l'orella.

El més atrevit ventà grapada a les mans d'en Món. El colom va caure per terra y el guardià'l cullí quan en Món s'amania a la revenja. Els xicots varen arrencar a corre y quan varen ser un tros lluny el varen apedregar. Una pedra li anà de dret a la cama y li va fer un esboranc. De primer no'n feu cas, però al cap d'una estona la sang que'n rajava, agafàntseli a les calces, li produhí una viva dolor.

Novament baixà a la vora de la mar y's rentà la ferida.

Després, assegut en un roc, se quedà mirant l'etern anar y venir de l'aigua.

Ja havia oblidat el mal, la causa del seu mal y tot lo que havia fet aquella tarde. Com que no se sorprenia de res, oblidava facilment. Semblava que estigués convensut de que la gent tenien el dret de ferli mal y ell el dever de sufrirlo.

Qui sab si tenia raó. La gent, una mena de gent que pobla la terra, té'l dret de fer mal, y els altres, els innombrables Móns tenen el dever de sufrir...

Lo que havia passat an en Mon no passa cada dia, en cada instant?

Un home li havia pres el colom y aquest home guanyava sis rals diaris. Uns xicots havien apoiat a l'home y l'havien apedregat an ell perquè's resistia. Els xicots tenen un ral de propina per cada colom trobat.

Tots cumplien un dever. Era en Món qui no estava en el seu dret. El Dret era allà dalt, en el Tir franjat de blau y blanc, assegut en una tauleta plena de bòcs de cervesa; era allí, en el canó de les escopetes d'aquells senyors que reien ab la dòna del guardià, fresca y arremangada de braços, mentres el seu marit cercava'l colom per la montanya.

Que'n sabia en Món de tot això? Doncs qui'l feia embolicar! Si ell hagués deixat estar el colom dessangnantse allí als seus peus en lloc de curarlo, ni li haurien dit lladre ni l'haurien apedregat... Perquè'l colom no era d'ell, era del qui l'havia ferit!

Potser ara en Món era d'aquells xicots que l'havien ferit, també. Oh, sí! Que'ls homes no son may de sí mateixos, que son sempre dels altres!

Se va alçar.

La ferida li feya mal y no'l deixava caminar. Penosament se n'entornà al seu clot. Desd'allí, assegut a terra, va veure tota la mar roja. Els raigs del sol que se'n anava, s'arrossegaven pel damunt de les ones. La escuma blanca bullia entre les roques negres. Per la carretera un aixam de treballadors, ab les pales y els picots a l'espatlla, se n'anaven cap a la ciutat.

En Món va riure y es va adormir.

Moissellós (França), Maig, 1907.

La gloria no consisteix pas en eternisar el seu nom, sinó les seves virtuts. — TOLSTOY.

AMOR Y MORT. PER JOAQUIM RUYRA

L'amor a voltes es brutal, ruhí,
té del llop famolenc l'hòrrit mirar
y aporta obscures ansies d'assessí,
impulsos de ferir y de matar.

A voltes, pur y gran com un cel clar,
es un anhel sublim, quasi diví,
y'l qui'l té sent desitjos de cantar
y una set fonda, fonda de morï.

Matar, morir... y amar, extranya fosa!
L'ull trist de l'assessí o del suicida
en la faç de l'amor potent y fort!

No es cosa ben arcana y pahorosa
que'l sembrador esplèndit de la vida
tingui aquestes caiences de la mort?

SALUTACIÓ. PER LLUÍS JOU

Salut! joves ja envellits; a vosaltres joves del temps de nostra infantesa, del temps aquell en que ja nostre cor ignoscent vos admirava com heroicament lluytavau per l'ideal aristocràtic de nostre modern sentiment de bellesa, per nostre nacionalisme. Vosaltres que pressentiau el dolç florir de la generació nova y plens d'entusiasme, d'aquell entusiasme que sols porta en sí la jovenalla ardida, sembravau a gratcient, a mans plenes, les idees sanes que en nostre terrer, tan poc conreuat, arrelaren escassament y en homes ben diferents, per cert, els uns dels altres.

Qui com jo, vos hagi vist altius y majestuosos per entre els rotllos dels intelectuals aburgessats, d'els vividors oficials de la bellesa, que arrapapats en flonges butaques escoltaven les vostres paraules apostòliques d'una relligió moderna, ab la rialla despreciativa a flor de llavi, no pot pas deixar de sentir la bellesa del vostre esfors, ni vosaltres podreu oblidar may la bellesa de vostre geste. Oh! vosaltres no les sentiau aquelles mofetes despectives, la vostra fe era molt més gran que totes aqueixes mesquineses, la vostra tasca era molt més noble, viviau la espiritualisació de la joventut pera la joventut mateixa, y això vos feia passar per sobre de tot el convencionalisme de que es nodreix la nostra societat burgesament artística, sensa deixarhi, desde'l primer moment, tota la

voluntat enterrada entre aquell desert inmens de indiferencia.

Al fi vos haveu enfeblit, haveu plantat casa, haveu tingut d'ajupirvos y mercadeijar com tots els altres; però per això vos admirem, tenim el record de vostre esfors que bat dintre la nostra ànima y per això venim a rependre la tasca iniciada per vosaltres, armats de tota la forsa impulsiva de la llibertat que'ns dona nostra joventut ardida, y lluytar magestuosament ab tanta forsa com vosaltres lluytavau, perquè nosaltres tindrem, n'estem segurs, vostres mans ossoses que, com pares respectables, donaran al triomfador el llorer de la victoria.

ANGEL GUIMERÁ. PER ALLUÍS VIA

Amics: M'anuncieu vostre propòsit de fundar una revista catalana; una revista més, de lletres y arts, com una nova aspiració entre les moltes aspiracions que omplenen l'ànima de la nostra Catalunya, ja ben desvetllada. Me diheu que aqueixa revista's titularà FUTURISME. No cal dubtar si ens ha de resultar escaient aquest nom als qui durant una pila d'anys ferem la *Joventut*. Joventut, futurisme... Dues paraules que s'agermanen y's completen.

Y, al fundar aqueixa revista, voleu esser lògics. Vosaltres que feu «futurisme», vosaltres que *aspireu*, voleu demostrar que *podeu* aspirar, voleu evidenciar lo que *es* el nostre poble, pera infondre confiança en lo que *serà;* voleu en primer lloc fer veure lo que ja tenim, pera que's posi fe en lo que sens dubte tindrem. Y en el nou periòdic hi obriu una secció, en la que s'honori als homes ilustres del present que han sembrat y sembren la llevor d'ont han d'eixirne'ls homes de l'avenir.

Y comenceu per un poeta. Com se veu que sòu amants de la vera vida! Els esperits tancats — taujans o egoistes — vos diran romàntics y somniadors, mes ells acabaran per seguirvos. Hi havia molts estoics, moltes ànimes fredes entre'ls espartans, però tots creien a Tirteu quan aquest cantava. Els espartans no eren sinó soldats; Tirteu era més que'l capità: era l'ànima de la terra, era l'esperit de les batalles, era'l Poeta.

Veusaquí lo que ha sigut En Guimerà entre nosaltres. Ab son halè de foc ha desfet el gel ab que cent hivernades havien cobert montanyes y planures; ab sos pulmons d'acer ha fet retrunyir sa veu inspirada y profètica; y monts y valls s'han curullat de legions, que avui se disposen a lluitar per la causa santa, per l'idea nova. Desgraciats els pobles que, mancats d'un gran passional com nostre Guimerà, vegeten adormits en la sòn dels sigles!

Quan totjust renaixien l'esperit y la musa de nostra terra y's restauraven els Jocs Florals, els accents dels bards catalans eren febles. Corran-



DIBUIX, D'EN RAMON CASAS

des melangioses, ilusions gaies, anyorances tristes: veusaquí tot lo que'ns donaven llurs incerts y vagarosos clams de deixondiment. Llur veu era com la del malalt que per molt temps ha restat ensopit, perduda la consciencia y la volició. Un del primers accents sans y forts, fou el d'en Guimerà. L'antiga musa de la terra revivia plenament; conservava tot el caràcter d'ahir, però vibrava ab una força desconeguda, perquè la inflamaven alhora ansies de salut, altes indignacions, anhels suprems de regeneració. La patria, l'amor y la fe ja no eren sempre cantats segons patró de ben dir y de gentilesa: ho eren com cosa viva, carn de nostra carn y sang de nostra sang. Ningú com En Guimerà sapigué barrejar la joia ab el dolor, la tendresa ab la rabia, la queixa ab l'amenaça, el fervor ab la flastomia. *El cap d'En Josep Moragues, Poblet, Indibil y Mandoni,* la *Mort d'En Joan II,* la *Mort del comte d'Urgell,* semblaren gravarse en nostra poesia patriòtica ab emprempta dolorosa y tendra alhora, com la del mascle poderós en les carns de la verge escullida y ab sos amors sublimada.

En Guimerà, enamorat de la vida, ho ha sigut també de la historia y la llegenda, que sa imaginació ha vestit ab noves gales; y aqueixes gales y aqueixes pompes són tals, que ab elles ses admirables estrofes líriques no sonen mai a buid. Aquella versificació harmoniosa y exuberant no revela *habilitat,* sinó *plenitut.* Aquelles visions poemàtiques, aquells quadros bíblics tant fondament poètics y humans, totes aquelles soperbes evocacions d'èpoques remotes, a la vegada que'ns descobreixen un artista culte, evidencien la riquesa mental y les sobiranes facultats del poeta creador, tant diferent de l'erudit pacienços que elabora poemes segons patró, coleccionant imatges poètiques com podria coleccionar estampes. *L'any mil, Cleopatra, Jael, La dòna adúltera, Maria de Magdala, Jesús al cel, El cant del Diable, La mort del joglar, El cant de la Mort,* etc., no'm deixarien pas mentir. Tal vegada un sol poeta s'acostà an En Guimerà y en certs moments fins va igualarlo; fou En Pagès de Puig, de qui ja he dit en altre lloc que ses estrofes eren magestuoses y elegants com àmfores cisellades, que tenien la solemnitat bíblica y la clàssica senzillesa grega.

Aqueixa rotunditat de la forma ja feia endevinar el dramaturg insigne que En Guimerà havia d'esser. Mes ell no's deixava pas portar pel culte a la forma solament, y ses poesies amoroses y de costums, ses notes intimes, tots sos cants populars (vegi-s *Records, La dida de l'infant, Del meu àlbum, Tristes, La escala de la pomera,* etc.) atresoren en llur senzillesa un sentiment que encisa. L'expressió es humana y es sincera, sense rebuscaments, ni poses, ni elegancies afemellades. Les alegries y les queixes surten del cor, les rialles alegren l'espai, els sanglots ennueguen, les llagrimes escalden els ulls, els besos de passió deixen la pell sagnanta y dolorida. No es allò de riure y de plorar *liricament,* per lo que hi hagi d'*estètic* en aitals manifestacions psiquiques. L'art de *bibelot* té una especial tendresa que no es pas la tendresa de l'art d'En Guimerà. Aquell ja fa prou si enmitj de ses complicacions arriba a esser *sincer;* aquest, ademés de sincer, es *sencer.*

En Guimerà ha produit molt, ha escrit molt, y alguns cops ha semblat que s'amanerava. Aquella plasticitat, aquella fermesa de trets, aquella concisió en ell tant característiques, han vingut a menys qualques vegades. Me referesc especialment al Guimerà dramaturg, al qui escriu pel públic, y, entenentse ab ell directament, li fa sovint concessions que no deuria ferli. Mes quantes jornades de gloria no ha donat el dramaturg Guimerà a la nostra terra? Quin autor pot comparar-se-li en la volada de les concepcions, en la intensitat dramàtica, en la força tràgica? Qui ha escrit un altre *Mar y cel,* una altra *Ánima morta,* una altra *Terra baixa,* un altre *Jesús de Nazareth?* Qui ha sabut condensar com ell en una escena, en una pinzellada, en una frase, tot un quadro ple de matisos? Qui ha agermanat millor la força a la tendresa? Per això l'admiren propris i extranys; per això es traduit y celebrat a França, a Italia, a Alemanya, a Bohemia, a Nort-Amèrica... En Guimerà no ha fet sols obra de poeta català, sinò de poeta universal. Es la tasca dels genis.

Aquest gran romàntic del nostre actual renaixement, si cantà a la patria morta himnes y elegies, ha sabut desde 'l teatre apoderar-se de la patria viva, y li ha obert els ulls y li ha deixondit el cor. Això ho sab tot Catalunya; tot Catalunya coneix y admira al dramaturg; mes les exquisitats del poeta, de l'artista íntim, el poble no les ha penetrades pas del tot; sols els que llegeixen les tenen conegudes; mes uns y altres, escullits y poble, tots els catalans d'avui, faran arribar el ressò de llurs aplaudiments als catalans de l'avenir, y el geni del present serà estimul de futurs genis en la nova Catalunya que tots somniem.

LAS CUATRE VIUDAS. PER LANGEL GUIMERÁ

Ay nit del Divendres Sant,
quina tristor que'm deixavas
ab aquell seguit de llums
y de caras apenadas,

y murmuri d'oracions
com de pluja assossegada,
que al cloure'ls ulls en mon llit
la professó comensava!

—

Cuatre viudas, cuatre son
que duhen la Santa Imatge:
la més vella vuytanta anys,
la més jove'n té setanta.

Caminan poch á poquet;
si plora l'una més l'altre:
més plora la Soletat
al demunt de sas espatllas.

Miran en terra'ls seus ulls
com si cerquessin hont caure,
y ensopegan gemegant,
y's sostenen totas cuatre.

La viuda del pescador
té als ulls la blavor de l'aygua;
la del moliner de vent
lo cap tot farina blanca!...

La viuda del terrassá
com li terrejan las galtas!...
La del ferrer dintre'l pit
sent la remor de la farga!...

—

Y avuy, després de tants anys,
pels peus de mon llit encara
va passant la professó
l'hivern que las nits són llargas.

Mes ara hi veig tot un món
que de passar may acaba
duyent en triomf la Dolor
al demunt de sas espatllas.

Maig de 1997.



RICARD STRAUSS

SALOMÉ. PER M. KUFFERATH. TRADUCCIÓ DE R. F.

El conegut crític belga M. Maurice Kufferath ha consagrat a l'òpera novella den Ricard Strauss un estudi interessantíssim, ab motiu de la primera execució, efectuada recentment al Teatre de la Moneda de Bruxelles. La veritable competencia den Kufferath, avalorada encara aquest cop per un coneixement profond de l'obra del mestre alemany (en Kufferath es un dels directors del Teatre de la Moneda), fa que considerem oportuna la traducció del esmentat estudi, ja que aqueixa obra ha portat tantes discussions entre'ls intelectuals y artistes:

Representada per primera vegada el 9 de Desembre de 1905 a l'Ópera Reial de Dresde, després a Stuttgart, a Colonia, a Hambourg, a Munich, a Berlin, a Turin, a Milàn,

a Nova York, a Francfort, etc., l'obra den Ricard Strauss ha promogut per tot arreu una sensació grandíssima, una admiració entusiasta y apassionada tant pel poema com per la musica.

La partitura es, ab el *Pelléas* de Claudi Debussy, —però ab una tendencia del tot oposada— lo que la musica contemporània ha produit de més novetat y força per l'escena lírica. Y lo mateix pot dirse del drama d'Oscar Wilde, que queda certament com una de les creacions més vibrantes y originals de la poesia dramàtica, comparable al teatre d'Ibsen y Maeterlinck.

El gran poeta anglès escrigué aquest drama en prosa francesa en 1893 (1). Curt, ràpid, es una composició ubriagadora ont les superiors belleses d'expressió, les poètiques imatges d'un esclat meravellós s'enllassen a un estudi de carácters profond y d'un relleu extraordinari.

Els personatges de la llegenda bíblica hi són evocats ab una justesa d'expressió y una potencia imaginativa incomparable en el seu medi profondament boirós —brutal, sensual, pervers, covard, crudel y fanàtic, —com totes les èpoques històriques de traspàs, ont una societat corrompuda's desfà pera fer lloc a un nou món. Aquesta evocació ja abans havia temptat a Gustau Flaubert, y son *Herodias* es inoblidable en la memoria de tots els literats. El *Salomé* de l'Oscar Wilde se pot dir que es inseparable del conte del mestre francès. L'un ha sortit de l'altre; les dues obres, baix una forma diferenta, se complementen: el drama acaba'l conte.

Herodes Antipas, tetrarca de Judea baix la

(1) Oscar Wilde compongué *Salomé* expressament pera la Sarah Bernhardt, que havia acceptat interpretarla. Mes el drama fou estrenat per primera volta al teatre de l'Œuvre de París el 12 de Febrer 1893. Després ha sigut traduit en alemany y ha passat per totes les grans escenes alemanyes, molt ben acceptat. Actualment, está encara anunciat en el «Schauspielhaus» de Berlin, en tant que «l'Opernhaus» representa'l drama líric den R. Strauss.



PLAFÓ DECORATIU, PER BRANGWIN



DIBUIX, DE LLUÍS JOU

dominació romana, que fou testimoni de la naixensa de Crist y a qui els Evangelis, entre altres crims, li atribueix la Degollació dels Ignocents y la mort den Joan Baptista; Herodias, la matrona viciosa que vituperen les Escriptures, la dòna incestuosa que refusant son primer espós, el propri germà d'Herodes, s'ajuntà an aquest, pensant d'aquesta manera esdevindre la sobirana d'un gran imperi; Salomé, sa filla, qual meravellosa bellesa afolla al tetrarca; en fi, Iokanaan (1), que's nodria de llagostes, el profeta de la llengua de foc que aixecà'l poble de Judea per ses invectives contra Herodias y'l tetrarca, y anunciava'l Mesies en ses ardentes prèdiques: veusaquí els actors del drama. Al voltant d'ells se mouen algunes figures molt característiques: soldats indígenes al servei de Roma, indiferents o embrutits; un patge jove d'Herodias, agitat per extranys pressentiments y commogut per la sort de Iokanaan; jueus que discuteixen sobre llur relligió y els profetes, com si fossin casuistes del sigle XVI; nazarens, enlluernats pels miracles que han vist complirse devant sos ulls y que confessen ingènuament llur creencia ab el Mesies. Tots aquests personatges, dibuixats ab traçat nèt y decissiu, s'agrupen entorn dels personatges principals, en un quadro d'una admirable veritat y força de color que's destaca sobre'l cel esblaimat d'aquesta nit d'Orient, ont a l'acabarse un festí el cap de Iokanaan caurà en ofrena al peus de Salomé.

No es pas aquest, segurament, un motiu d'idili. No hi ha pas en els recitats bíblics un episodi més crudel que la dança de Salomé finalisant entre sang. Desde fa prop de vint sigles no ha acabat pas de preocupar l'imaginació popular. La relació històrica es terrible en sa concisió. Ens explica solzament que instigada per Herodias, Salomé, després d'haver dançat pel tetrarca, obté d'aquest que'l cap de Iokanaan li sigui portat en un plat d'argent; y aquest quadro sinistre es el final d'una festa orgíaca donada ab ocasió de l'aniversari d'Herodes.

Res més, però això es prou. Milers de coses s'han escrit remembrant aquesta ferotja aventura. Seguint el lloc y el temps, cada hú ha interpretat a sa manera les circumstancies que precedeixen o segueixen al crim. L'etat mitjana mística, molt particularment, se mostrà fèrtil en invencions destinades a augmentar l'horror del crim d'Herodes o la perversitat de Salomé y de sa mare. Els uns conten que després de la degollació den Joan, Salomé hauria volgut besar sos

(1) Flaubert eseriu Iaokanaan.

llavis frets per un refinament de crudeltat y de menyspreu pel jueu. Altres afirmen que Herodias rigué al veure portar el cap den Joan y que aquest cap li bufà la cara; d'allavors, Herodias erra pels espais, sens repós ni descans, davant d'una colla de bruixes (1). O bé atribueixen a Herodias la suprema venjansa d'haver punxat ab una agulla d'or la llengua que havia llensat contra sa corrupció y sos vicis tant sangnants improperis. Els uns fan de Salomé l'instrument dòcil y inconscient d'Herodias; els altres fan d'ella un abim de perversió, y que fou per sa passió insaciada pel Precursor, que ella pensá aquesta satisfacció suprema de donar un bes irònic als llavis del sacrificat.

En aquest terrer l'imaginació de cada hú ha tingut més llibertat que'l texte bíblic, sol testimoni de l'historia, que deixa tota circumstancia accessoria y's circumscriu a esmentar la brutalitat del fet.

Per altra banda, són molt nombroses les representacions pictòriques o esculptóriques inspirades per la llegenda. Tantost es Salomé dansant, tantost es Salomé portant a Herodias el cap den Joan que's presenta a l'imaginació dels artistes. Quadros religiosos, quadros profans, fragments, tríptics o d'esculptures votives, les Salomés y'ls Joan-Baptista abunden en les iglesies, els palaus y'ls Museus d'Italia o d'altres bandes. El fresc den Ghirlandajo, a Santa Maria Novella de Florensa; el Ticiá, de l'Escorial; els Veronés, els Tintoret, els Luini, els Andrea del Sarto, escampats entre Paris, Londres, Sant Petersburg, Berlin, Viena, demostren l'influencia que aquest assumpte exercí sobre'ls mestres de la Renaixensa italiana; y en el Nord, les Salomé de Rubens, Van Thulden, d'Amberger, &, confirmen l'universalitat de l'emoció provocada per la sinistra llegenda.

En nostres temps mateixos ha sigut remembrada per G. Flaubert ab una penetració admirable de l'època històrica en que tingué lloc la llegenda de Salomé y ha preocupat no menys als pintors, doncs basta sols recordar els *Salomé* den Henner, den Baudy (a l'Ópera), den Regnault y'l de Gustau Moreau, parlant tant sols de les interpretacions de l'escola francesa.

Segons el temperament y la potencia cerebral de cada hú es tantost la perversitat de Salomé, tantost sa gracia seductiva o la pompa ornamental del festí ont tingué lloc el sagnant episodi de la testa tallada, que'ls pintors s'esforcen a expressar en llurs composicions. Mes sempre la dança n'es un element essencial. Als precs d'Herodes, Salomé mostra sos talents davant de l'assamblea reunida del festí.

No es pas purament una fantasia, ja que'l texte bíblic esmenta'l fet. Sembla això demostrar que la dança no era pas tinguda ab menyspreu pels hebreus, com passava entre'ls egipcis y entre'ls grecs en els quins eren solzament els professionals els que s'entregaven ab preferencia a la coreografia. Sembla probable que les noies de Judea s'adornaven ab l'art de la dança, del quin elles n'havien fet son divertiment predilecte. Les filles dels grans personatges no's rebaixaven pas, entregantse públicament an aquest joc; y en les grans festes no solzament dançaven davant els membres de llurs families, sinó que també en presencia dels extrangers. El rei Davit no va predicar ab l'exemple dançant davant de l'Arca? Es cert, en tot cas, que la dança devia haver pres un gran desenrotllo entre'ls hebreus, ja que diferentes vegades se veu als profetes alçarse contra la disolució de costums y'ls desordres que provocava.

Es un detall característic que'l poeta Oscar Wilde no pogué deixar a les fosques. Així la dança de *Salomé* es el punt culminant de son drama, y aquest incident, ben segur, no podia desplaure gens al simfonista Ricard Strauss.

Mes la part més personal y la més original del poema es la concepció mateixa del personatge de Salomé. En l'*Herodias,* de Flaubert, l'hermosa dançanta reial es sols un personatge secundari, no apareixent més que al tercer capítol del conte. Discretament, el novelista indica que sa mare Herodias l'havia feta instruir lluny de Macareous (1), pensant que'l tetrarca l'estimaria un jorn, y aquesta «idea li semblà bona», ens diu després que Herodias havia sentit afluixarse entre ella y ell «els llaços passionals que ell abans havia sentit». Salomé es, doncs, en el pensament de Flaubert, un instrument en mans d'Herodias.

En el drama d'Oscar Wilde ella es al contrari la figura central de la composició. Ella obra per propri impuls y sense excitació exterior, encara que sense noció clara del bé y del mal. Sembla un esser desviat, una inconscienta que va esmaperduda en la crisi de la passió amorosa que li dona un excés d'odi y de crudel-

(1) RicardWagner recordà aquesta llegenda de l'etat mitjana alemanya sobre Herodias quan composà la figura de Kundry.

(1) Ciutadela de Jerusalem, reconstruida per Herodes.

tat. Està mancada de voluntat. Es víctima de son capritxo y de son temps. Fa'l mal sense saberho perquè sols té a la vista quadros de luxuria y de baixa corrupció, mes ella aspira a una redempció sense compendre com s'ha de cumplir. Que sigui a l'odi o a l'amor, es sempre ab la mateixa sinceritat impulsiva que ella obeeix a sa passió.

Els que no han vist en aquesta figura, altament interessant, que la part perversa y crudel, no han pas llegit ab atenció la prosa de Wilde. El poeta anglés ha graduat en delicades tonalitats, que acusa encara més la màgica de la musica, les contradiccions aparents y l'unitat fonamental de sa Salomé. Desde'l començ del drama la presenta fugint de l'orgia brutal. En el medi vulgar en que's belluga Herodes, ella apareix «com una coloma extraviada». Quan ella's precipita fòra de la sala del palau, ont Herodes festeja llurs hostes, ses primeres paraules ressonen com un crit d'angunia y de deslliurança: «No'm quedaré pas, no'm vull pas quedar». Ella fuig, encara que no compren ben bé perquè «el marit de sa mare» se la mira ab tanta insistencia. Sobre la terrassa de Macareous respira ab fruició l'aire pur de la nit y's banya ab delicia en les claretats llunars. Prop d'ella hi ha un amant, un jove assiri, capità de la guarda. Ab una dolçor altiva ella refusa sos obsequis amorosos. Y tot d'un cop, del fons de la cisterna que's troba sota la terraça, una veu terrible s'expandeix en la nit silenciosa. Es Iokanaan, tancat allà temps ha, que llensa ses imprecacions y ses profecies.

Qui es aquest Iokanaan? Salomé n'ha sentit parlar. Ella sab que ell invectiva diariament a sa mare y que'l tetrarca li té por. Es un vell? Es un jove? Ella ho ignora, però vol vèurel, vol tant sols mirarsel y insisteix perquè'l treguin de la presó.

Llavors, lentament, del negre abim sorgeix la figura pálida y descarnada del profeta cobert de pells de camell. Ella se'l mira de prop. La flama de sos ulls terribles, la blancor de son cos demacrat, l'eloqüencia ferèstega de sa paraula, tot la torba profondament sens saber lo que li passa. No pot més que odiarlo ja que insulta als seus; ella voldria estimarlo, tant bell li sembla sota sos parracs, en sa sublimitat d'apóstol. Sa paraula l'ubriaga; y aquesta boca que li diu tant altes y tant crudels veritats ella voldria besarla. Iokanaan la rebutja. Que ell li digui al menys lo que vol que ella fassi! El profeta li respon: «No hi ha més que un home que vos pugui salvar, aneu a buscarlo. Es aquell que està en un baixell en el mar de Galilea y parla a sos deixebles. Agenolleuvos vora'l mar y crideulo per son nom. Quan ell vindrà a vos — va a tots els que'l demanen —, prosterneuvos a sos peus y demaneuli la remissió de vostres pecats.»

Que es aquesta redempció? Es l'amor? Es una fe nova? Salomé no pot compèndreho. Ella creu que es l'amor y repeteix an el profeta que ella l'estima. Iokanaan li diu la paraula fatídica: «Filla de Babilonia, tu ets malehida, malehida!»

Heusaquí el punt essencial, la clau de l'obra.

Davant d'aquesta maledicció, Salomé no té més que un sentiment: l'odi. La dòna que aspira a l'amor esdevé la dòna que odia, pera qui tota venjança es poc crudel. Prop de la cisterna negra, ont de nou Iokanaan ha desaparegut, resta ella pensativa, ferida en lo més pregón de son orgull y de son amor, no sabent que volguer y llavors li ve l'horrible pensada de demanar al tetrarca aquesta testa y que serà seva y que ningú li disputarà.

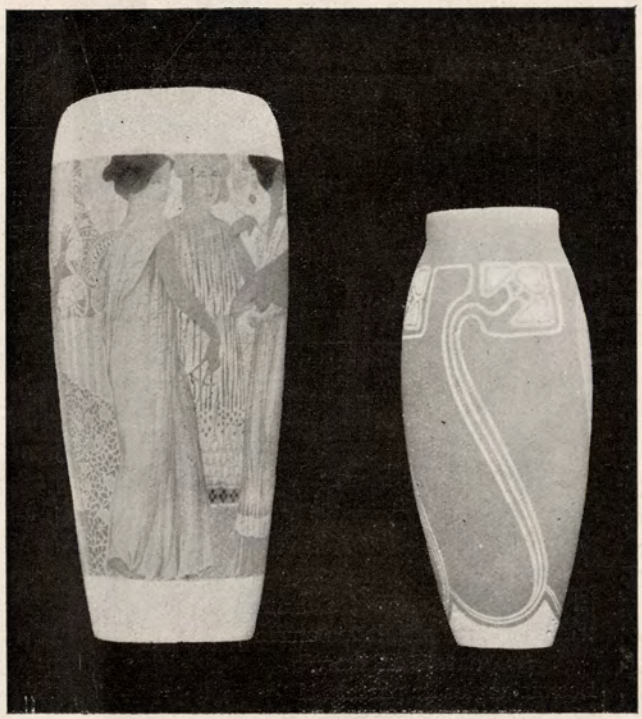
Vetaquí, justament, Herodes que apareix a la porta de la sala del festí, seguit d'Herodias y de sos hostes. «Ont es Salomé?» exclama'l tetrarca. Es prop de la cisterna. Tambalejant en sa ubriaguesa, ell vol córrer vers ella y rellisca ab sang. Es la del jove y bell capità assiri, enamorat de Salomé, que s'es matat de desesper perquè la princesa l'ha menyspreuat. Pressagi de desgracia, aquesta sang! El tetrarca vol beure encara; vol aturdirse. La lluna li sembla extranya. Sent demunt d'ell un brugit d'ales que no pot veure. Persegueix a Salomé ab propòsits de seduirla. Ella no's dona per entesa.

(Seguirá en el proper nombre.)

L'art verdader no consisteix solzament en cambiar o perfeccionar la Naturalesa, sinó en cercar a travers d'ella les coses que son bones, les coses que son pures, y estimantles, en posar tot lo que'l pintor té de força o de seducció per expressar la seva bellesa, a fi de fertes compendre als demés. L'amor a la bellesa expressada pera'l pintor: vetaquí lo que fa la grandesa de l'art, però ab la condició de que aquest amor no sacrifiqui el més petit àtom de veritat. — RUSKIN.

CERÁMICA CATALANA

Ho es ben bé, per molts motius, de ceràmica catalana aquestes reproduccions d'en Serra. Y ens plau molt a nosaltres, inaugurar aquesta secció tan interessant ab obres d'una importancia com las que reproduim. Una de les missions més santes que'ns hem imposat, es anar recullint y fent conèixer, tot això que aquests artistes anònims produeixen ab l'entusiasme de la seva fe. Aquestes porcellanes, aquesta ceràmica, que aqui reproduim, y que en el Palau de Belles Arts, tot goitantla, hi rebem les sensacions de lo veritablement hermós, es producte del talent y de l'orgull d'un home que mancat de medis y voltat d'esperanças, us ho presenta pera mostrarvos lo que fem y lo que podem fer a casa nostra. Y tot això que veyeu, es igual que aquelles magnífiques porcellanes de Sèvres, es igual que aquella ceràmica, que sortint de la Reial fàbrica de Copenhague, dona la volta al món interessant an els inteligents y arribant fins als profans, com a bellesa que arriban a estimarla. Y an aquestes sensacions que reb el públic hi contribueixen el seus governs, donant medis y facilitats pera que aquestes fàbriques conreuin aquest art.



CERÀMICA CATALANA

Y aquest art que fòra d'aqui conta ab una tradició y medis pera crearlo, solzament se fabrica en dos nacions; y nosaltres, a casa nostra, tenim un entusiaste, tenim un home ardit, que la seva fe li ha permés crear tan belles obres. Y un cop llestes, ab la satisfacció que produeix el realisar un dels somnis més hermosos que's puguin tindrer en la vida, us ho mostra y us ho ensenya, pera que capint l'importancia de lo que us presenta us tingueu per honrats de pertanyer a un pais ont l'esfors de bonas voluntats produeixen aquestes meravelles. Y nosaltres us ho mostrem també, perque us acostumeu a estimar les coses catalanes.



CERÀMICA CATALANA

L'art no es una alegria, ni un plaer, ni una diversió; l'art es una gran cosa: se tracta d'un membre vital de l'humanitat que transporta al domini del sentiment les concepcions de la raó. — TOLSTOY.

Més desitjo conservar un sol ciutadá que destruir mil enemichs. — MARC AURELI.



CERÀMICA CATALANA

LUCEM MAGNA VIDIT... PER P. PRAT GABALLÍ

El cansament de llargues caminades
troba repòs al peu de les onades,
davant del mar.
Les melangies de passats idilis
troben consol veient passâ'ls navilis,
davant del mar.

El mar es ample per la vida. Oh, mar!
Oh, caminants d'ensomni, sense llar,
que aneu seguint l'eterna caravana!
Oh, els qui seguiu per la miseria humana
y envers lo inconegut, sagnants els peus...
Oh, caminants d'ulls folls y tristes veus!
Detureuvos absorts davant del mar.

El cansament de llargues caminades
troba repòs al peu de les onades.
davant del mar.

Davant del mar, davant del mar s'acaba
y recomensa nostra vida brava;
davant del mar es dolç l'isolament...
S'esguarda sense fi, serenament,
y els peus se curen y el cervell reposa
y el sentiment, qui vol parlar, no gosa.
Detureuvos absorts davant del mar.

Les melangies de passats idilis
troben consol veient passâ'ls navilis,
davant del mar.

Cal repòs y consol. Cal pendre alè
pera seguir les rutes de la fe.
Cal refrescar la pensa fadigada
y el cor pera estimâ una altre vegada.
Oh, caminants d'ensomni, sense llar,
reedifiqueu la llar davant del mar!

TEATRE PRINCIPAL.—CONCERTS RISLER

Es molt difícil resumir aquí, en aquesta nota purament informativa, tot lo molt que's podria dir de l'Eduard Risler y de les seves execucions de les *Sonates* de Beethoven. Donarem, doncs, solament alguna impressió general.

L'Eduard Risler es avuy, sense cap dubte, de lo més seriós que corre. Pocs pianistes trobariem actualment que fossin, en aquest sentit, tant verament remarcables. En Risler no fa jamay la més petita concessió al gros públic. Es presenta, saluda, s'asseu y, sense dedicarnos—¡afortunadament...!—el més insignificant *preludi,* comença la Sonata. Y tot seguit reb un l'impressió de que's tracta d'un artista verament extraordinari!...

Les característiques principals de l'Eduard Risler són, doncs, aquestes: naturalitat, sinceritat, respecte envers l'obra executada, *envers ell mateix...* y envers els qui l'escolten. Y'l respecte per l'obra executada es tant extraordinari que, fixeushi, quan executa alguna d'aquelles *Sonates* que tots els aficionats coneixen, ell, l'Eduard Risler, desapareix per complet y esdevé tant solzament (ben al revés de lo que succeeix ab l'immensa majoria de grans pianistes) l'humil y respectuós intèrpret de l'obra executada.

Mes encara n'hi ha un'altra de qualitat que crida poderosament l'atenció de l'aficionat al trobarse enfront del pianista que'ns ocupa: y es el seu esfors constant pera crear bellesa. Els medis empleats són ben senzills: consisteixen en detallar, en brodar, en *dir* l'obra de tal manera que tot lo que conté, tot, tot, *surti afòra.*



CERÀMICA CATALANA

En veritat, enfront de les interpretacions beethovenianes del gran artista que'ns ocupa hi podràn haver descontents (com evi-

tarho?), podrà algú no estarhi, devegades, del tot conforme (y qui es capàs de provar qu's precisament en Risler el qui s'equivoca?), pero tothom, vulgui o no vulgui, tindrà de confessar que no es pas possible arribar a un més gran respecte per les *Sonates* de Beethoven y qu'es també impossible executarles ab més claretat, ab més riquesa de detalls y fins ab més seguretat de mecanisme.

Tractantse de l'Eduart Risler, es molt difícil dir quines foren les *Sonates* que millor executà durant les tres vetllades que'ns dedicà darrerament, ja que totes foren dites ab la mateixa serenitat, ab la mateixa seguretat, ab la mateixa autoritat, y, sobre tot, ab el mateix *amore*. No obstant citarem la op. 26 (que sortí plena de fineses); la op. 27, núm. 2 (una meravella!); la op. 101 (que fou dita ab una claretat, ab una precisió, per moments, y ab una seguretat verament admirables); la op. 81 (que pot recordarse com un bell exemple d'una cosa *dita, sentida, compresa);* la op. 57 (que sortí com may potser l'haviem sentida a Barcelona), etc., etc. Molt podriem dir, en fi, de la 106 (aquell monumentàs!) que, ab tot y les seves dificultats, fou tocada per l'Eduard Risler sense cap esfors aparent y ab una autoritat extraordinaria.

El públic, verament just aquesta vegada, feu an en Risler la més entusiasta acullida.

En els dos primers recitals, consagrats tots sencers al mestre de Bonn, tocà quelcom de Beethoven fòra de programa, mes l'últim dia, en que, després de les *3 Sonates* ens donà l'obertura dels *Mestres* (executada, per cert, ben magistralment), tocà pàgines d'altres autors.

Y ara, pera acabar, repetim una vegada més lo que hem ja dit al comensar aquesta nota: y es que, al ensemps que un gran pianista, que un gran artista, en Risler es, sobre tot, sempre, en tots casos, deliciosament seriós y exquisidament sincer.

X.

Veritablement hermosa es l'obra de cultura musical que'l mestre Lasalle y l'orquestra Filarmònica s'han emprès.

Després de la serie de concerts qu'han donat a Belles Arts, han organisat dues audicions al Principal, en la primera de les quals tant Schubert com Beethoven foren interpretats ab una justesa y harmonia insuperables.

Cal solzament que'l nostre públic correspongui degudament al generós esfors d'aquests artistes, doncs omplí el cor de dol y de vergonya veure l'ausencia absoluta de nostra gent adinerada qu'esmersa sos cabals en coses xavacanes y no's cuida del perfeccionament moral del nostre poble.

Se'ls hi ha de fer entendre an aquesta gent que tenen obligació d'ajudar a tota obra que tendeixi a alçar nostre nivell intelectual, y tant el mestre Lassalle com la seva orquestra són ben dignes de que se'ls ajudi y encoratgi. Es fer obra patriòtica. Deixem de parlarne extensament, com degudament se mereix de dits concerts, per falta d'espay, esperant ferho més endavant quan tornem a poguer fruir un'altra vegada escoltant la justa execució dels concerts que'ns dona l'orquestra Filarmònica.

ELS BORDETS. PER GABRIEL VINYAS

Guaiteules aqueixes corrues de criatures uniformades ab llurs trajos que pels passeigs s'escorren un cop cada setmana; guaiteules bé, mireu les seves esllanguides cares, sos posats, sos moviments; ab tot s'hi veu reflectat el mancament de llibertat y d'amor en que viuen aquells pobres infantons. Prims, esgrogueits, y solcades les seves galtes, miren temerosos tot lo que'ls volta; acostumats a no veure res més que la blancor de les parets llises que'ls empresonen, sense res que'ls distregui la vista, quan deixen aquelles tristes cambres y surten a passejar queden embadalits al veure tantes coses desconegudes per ells y que jamai podien somniar en posseirles. Acostumats a veure la ciutat per darrera'ls barrots de les reixes, quan surten d'aquells casals sinistres, la llum, el sol, la vida que a fòra's gaudeix els corprèn com al dèbil un bon àpat. La llum els enlluerna; l'infinitat de coses per ells ignorades els hi fa nàixer dins seu desitjos d'una vida que pressenten.

Aqueixes pobres criaturetes, deixades per les dònes que joiosament un dia les concebiren, no coneixen les tendres caricies, els besos d'una mare; no senten mai les paraules carinyoses de un home que per elles viu, per elles lluita y treballa perquè no'ls hi manqui res. Elles sols senten els mots frets y autoritaris dels seus guardians; homes desposseits d'amor, homes que no saben la missió delicada que porten entre

mans; sols ab la seva paga pensen; tot lo demés que'ls importa!

Vetaquí com una casa de bords podria esser el fonament d'una nova societat, d'una societat lliure: ells que no posseeixen l'egoisme de la familia, ja que no la coneixen, hi regna més igualtat entre ells. La familia es la primera tirania que l'home coneix y la que augmenta la desigualtat dels homes, la mare de tols els mals.

Una casa de bords, conduida per un home que profondisés la vida, podria ferne d'aquelles criatures mancades de llibertat una societat lliure: lo que tant se lluita per ferho en els homes que's diuen lliures, que tenen llar, familia y béns, s'obtindria dins aquell aplec d'ánimes joves que no posseeixen res ni coneixen les convencions de la societat; mes pera obtindre semblant societat no se'ls hauria pas de tindre restringits en aqueixes presons ont avui s'hostatgen, sinó en un gran espai ont poguessin esplaiar llurs cossos, llurs energies, fent produir a la terra els fruits que han de servir per llur aliment; tots treballarien pera tots, sense posseir res; no'ls mancaria cap cosa; cada hú lliurement, després d'haver fet la quotidiana feina, podria esmersar el temps dedicantse a lo que més li plagués: qui ab una art,qui ab una ciencia.

Vetaquí una societat lliure, lo que ara es una casa d'esclaus; aqueixes pobres criatures res posseeixen, ni la boca, ni la vista, ni la voluntat. No poden moure un peu que un esbirro no'ls castigui el seu atreviment, y les pobres criatures, temeroses, s'amaguen de tot, obligantlos aixi a esser hipòcrites en lloc d'ensenyalshi a esser francs y sincers.

Oh, si les parets poguessin parlar, quantes coses sabriem! Quantes morts per mancament de llibertat, d'amor y de justicia! Y d'aitals cases ne diuen albergs, cases de caritat! Quina caritat! Si Crist un altre cop vingués a la terra, al veure aqueixos casals, exclamaria: —Veniu, infants, veniu ab mi al camp, a plena llibertat, a plena vida.— Se'ls enduria dessota un arbre gegantí y allí, voltat de tots aquells infantons riallers, els hi daria les caricies que'ls manquen, els hi escamparia a tots ells una guspira d'amor de la que'ls homes n'estan tant mancats.

Mentrestant, els sinistres casals solitaris s'enrunarien, y tot enderrocantse, les ànimes dels pobres bordets que allí dins havien mort per mancament de llibertat, lliures aleshores de lo que'ls empresonava, volarien a l'entorn del bon Jesús.

TEATRES

ITALIA VITALIANI

Tenim un altre cop el plaer de reveurer entre nosaltres l'artista Italia Vitaliani, actriu italiana que honra bé la terra en que per primera vegada vegé la llum. Ella es l'artista que, ab l'abnegació d'un missioner, sacrifica la seva vida corrent pel món, escampant arreu, junt ab la parla de la seva patria, les obres dels millors autors de la terra.

A Catalunya ens en falten de missioners de l'art català; en manquen d'artistes que posin totes les seves energies, tota la seva vida al servei d'aquest art que's comunica a tots els homes de la terra.

Sí, aqueixes ànimes errants, aqueixos cors que'ls llims no'ls deturan, s'han d'honorar, s'han d'enlairar per damunt de tots, tenim de pagalshi els moments que'ns fan fruir ab llur treball.

La Vitaliani es una artista ab tota l'ànima, es una conscienta de l'art, y si alguns cops ab la tria d'obres no ho ha semblat, tenim de pensar que la necessitat, el petit nombre d'entusiastes devots de l'art veritable fa que s'hagi de refiar d'aqueix públic ininteligent que sols va al teatre per riure y passar l'estona ab les xavacanades d'obres desmoralisadores.

L'art d'aqueixa artista s'interna cor endins fins a fer brotar d'ell l'espant, la por, o el goig més dolç de la vida. Hi ha cops que la seva acció tràgica es tanta que esvera y fa esglaiar al públic; mes altres cops la seva dolcesa, la seva suavitat de llenguatge es tan plascèvola que fa sentir dins d'un mateix el goig més intens.

Nosaltres catalans, l'hem d'honorar més que ningú, car aqueixa modesta actriu ha demostrat de moltes maneres l'apreci que'ns porta; ella té en el seu repertori obres d'autors catalans; ella ha anat a dar representacions a Badalona, a Sabadell, cosa que cap d'aqueixes companyies extrangeres ho han fet; ella, ab tot y esser la companyia que menys abono ha tingut sempre an aquí, ha retornat a veurens, y lo primer que feu al arribar fou enviar un saludo als sabadellencs en record de la seva estada en aquella població que tans admiradors hi té.

Rebi la notable actriu Italia Vitaliani y la seva companyia, l'homenatge de tots els que fem FUTURISME.

L'altre nit va darnos una estrena den Màxim Gorki; del drama poca cosa en podem dir, ja que'n aqueix autor s'ha de profundisar lo que'ls personatges diuen més que lo que fan, y per ferne un estudi no's pot pas ferse veientne una sola representació; en conjunt, el drama no es pas una obra superior, però per lo poc que un pot fersen cabal judici, hi han concepcions, idees, pensaments, que demostren clarament el talent del autor d'*Els Tres* y del *Matrimoni Orloff*.

En quant a l'execució, per part de la Vitaliani, admirable; aqueixa actriu es sublim, té moments, gestos, actituts que conmouen intensament el públic. El final del segon acte feya esborronar la pell; la seva cara, les extremituts, los seus crits esfereidors impresionaren fondament, encongint el cor del espectadors. Aqueixa escena fou la més arrodonida en conjunt; tots se mogueren molt bé. En Duse també va dar molt caràcter an el personatje d'aquell savi que tremola davant de mils perills; els demés se portaren bastant bé, resultant un conjunt forsa interessant.

G. V.

NOVES

ART INDUSTRIAL.—Els que fem FUTURISME, aimants de tot lo català y desitjant dar a conèixer tot lo que aquí's fa d'art, ja sigui o no decoratiu, destinarà una secció en cada nombre, ademés dels extraordinaris, a l'art industrial de Catalunya, pregant a tots els moblistes, forjadors, vidriers, fusters, esculptors, es a dir, a tots els que'l seu treball sigui un avenç en l'art decoratiu de la terra, a que colaborin a tant necessaria obra de personalisar Catalunya davant de les altres nacionalitats, perquè sàpiguen y vègin que té vida propria.

LA FESTA DEL BELL PARLAR.—En la Festa del Bell Parlar, donada en el Saló de Cent per l'Associació de Lectura Catalana, varem tenir el gust de sentir l'hermós discurs den Joan Alcover, en el que, ab eloqüencia, lloà la tasca de l'esmentada entitat, remarcant de passada el migrat treball dels conservatoris de declamació. Esperàvem ab anhel poder aplaudir als llegidors de la patriòtica Associació, mes nostre desencant fou gros quan els sentírem. Fugint de la naturalitat, única font de bon gust, declamaren, *ampulosament*, hermoses poesies ab tò ploraner, allargassant les vocals y ab una arbitraria puntuació.

Es sols ab el desitj de millorar que'ns permetem senyalar aquests petits defectes, ja que la llur obra es ben digna d'aplaudiment y té totes les nostres simpaties.

DE TEATRE CATALÁ.—En August Barbosa publicà dies enrera una carta en *El Diluvio* explicant lo que ha passat ab l'empresa del Teatre Català.

El senyor Barbosa té molta raó, y lo que s'hauria de fer es treballar pera poguer crear un verdader Teatre Català, un teatre que no fos el *modus vivendi* d'una empresa, sinó una societat creada per tots els autors y que, subvencionada per l'Ajuntament y per diferentes personalitats de Barcelona, poguessin fer funcionar un teatre genuinament català, ont els autors y actors fossin ben retribuits y els joves hi trobessin en ell un apoi pera veure representades les seves primeres obres, que tant costen avuy dia de vèureseles al cartell, a pesar de que moltes d'elles són de veritable mèrit.

Creyem que ab uns quants homes de bona voluntat se podria portar a terme tant important obra per l'art dramàtic català.

L'Orfeó Català acaba ja de posseir un edifici, ben hermós per cert, pera donarhi concerts; a veure quin dia podrem veuren un altre pera donarhi espectacles teatrals.

EN JOAN MANEN.—Per noves que'ns arriben d'Alemanya, sabem que en Joan Manen ha donat a Planen, obtenint un èxit sorollós, un concert de sa famosa simfonia *Nova Catalonia*, que interpretà admirablement l'orquestra de concerts que dirigeix el mestre Max Werner.

Es ben esperançador veure a nostra joventut artística posarse al nivell ont sols arriven els que porten dintre seu l'empenta d'una raça forta, y ben coralment felicitem al mestre Manen per saber fer estimar y respectar de tothom el nom gloriós de Catalunya.

EXPOSICIÓ D'ARTISTES INDEPENDENTS.—En el Círcol de Proprietaris de Gracia s'ha instalat una Exposició d'artistes independents. Allí hi estàn aplegades les obres de nostra joventut treballadora que sols desitja ensenyar generosament ses produccions.

Es aquesta Exposició molt visitada y discutida, puix es innegable sa importancia, ja que es la primera que ab aquest caràcter s'ha fet en nostra ciutat y demostra un esperit lliure de prejudicis, que fan esperansar un bell pervindre pera l'art català.

FESTA NACIONAL CATALANA.—Gairebé podem donar per celebrada la Festa Nacional Catalana, y per l'entusiasme ab que'ls catalans se preparaven pera concòrrehi, ens fa pressentir que aquesta deu haver resultat hermosíssima.

Y la nostre gent aplegada en el Parc, ab la serietat que distingeixen aquests aplecs, que de bastant temps ensà celebrem els catalans, hauran remembrat un cop més nostres desgracies, fentnos ovirar nous y benhaurats temps en que l'entusiasme de tots indubtablement han de portarnos.

Y aquesta Festa Nacional, ont tots hi hem de serhi, anirà engrandintse cada any més y més, fins que siguin aquets dies, que les celebrem, jornades ont hi podrem presentar en tots sentits lo passat, el present y'l futur de Catalunya.

QUINTA EXPOSICIÓ INTERNACIONAL D'ART.—Fa cosa d'un mes que s'inaugurà aquesta important manifestació d'Art, y no pel temps que ja està oberta s'ha perdut l'oportunitat de remarcar la seva notable existencia. Y es una existencia plena d'interés y d'ufana, que nosaltres ho esmentem ab veritable goig y que pensem ocuparnosen ab tota l'importancia que's mereix. Y de les tares que puguin tindrer y dels inconvenients que hi puguin haver hagut en la seva organisació, no'ns complaurem en censurarlos, y ferlos apareixer cada cop que hem tinguem de parlarne. Farem veurer solzament la part més hermosa que ella té, y guardarem per mellor temps y ocasió el treballar pera corretgir lo que'ns pugui haver semblat desviat.

ARTISTES INDEPENDENTS DE PARIS.—Acaben de tancar a París el *Saló dels Independents*, del que'n Jordi Desvallieres digué, en un article publicat en *La Grande Revue*, responent als atacs que dirigiren alguns crítics an aquells artistes, acusantlos de violar les lleys de les proporcions: «tenen d'admetre, no obs»tant, que aquestes misterioses proporcions es »troben en les deformacions sublims de nostres »artistes mitj-evals, quins donaven an els sants »una llargada desmesurada, fòra de tota rahó, »essent, emprò, y per aquest mateix motiu, més »vivents que les modernes motllures del natural. »En cambi les tant decantades proporcions que »troven a faltar els crítics en les obres dels »Independents, y que tant fàcil són de regonèi»xer, les trobareu sempre en totes les obres de »decadencia.»

EXPOSICIONS D'ART.—A PARÍS: *Salon des Artistes Français.—Salon de la Société Nationale des Beaux-Arts.—Exposition posthume de l'œuvre d'Eugène Carrière.—Exposition Centrale de la Gravure originale.—Exposition Chardin et Fragonard.—Exposition des Pastellistes.—Exposition de P. Waidmann, de Lechat, de P. Prius, de M. Denis, de Cross, de Jacques Laprade.—Exposition Internationale du Livre.*

A BERLIN: Exposició centenal de l'Art alemany.—Exposició Roll y den Rivière.

A MANNHEIM: Exposició internacional de Belles Arts.

A MUNICH: Exposició dels artistes de Munich.

A STUTTGART: Exposició d'Art francès.

A BADEN: Saló de Baden.

A LONDRES: Exposició contemporania y retrospectiva de l'Art belga del sigle XIX.

A BRUXELLES: Exposició den Alfred Stevens.

A BRUGES: Exposició del toisó d'or.

A NEW-YORK.—Exposició de la Societat d'Aquarelistes americans.

A TURIN.—11.ª Exposició quadranyal de la Societat de Belles Arts.

A VENECIA: Exposició internacional de Belles Arts.

ITALIA.—El govern italià acaba d'adquirir, per 450.000 francs, de la familia Aldobrandini una hermosa estatua antiga. Es diu que era una de les que ornaven el jardí del palau de Neró. L'estatua es de marbre y representa una dama embolicada ab un ample *chitou* que deixa entreveure un cos de puríssimes línies. Molt d'aplaudir es el patriotisme d'aquells governants que, preocupantse de l'Art, adquireixen pera son país les obres mestres que la cobdicia dels extrangers procuraria ferles seves.

Bussó pera la correspondencia: carrer de Mallorca, entre 257 y 259, passatge.

STAT. ANON. LA NEOTIPIA, PASSEIG GRACIA, 77, INT.

7(05)(46.711 Bar) Fut. 4º

Fayans Català

GRAN VIA (Carrer de les Corts), 615

Sucursal: Carrer Major, 13 - GRACIA

Objectes de moda pera regals ♔ Immens assortit de bomboneres pera casaments y bateigs ♔ Perfumeria fina marca "Parfumerie aux Fleurs" Extractes ♔ Colonia ♔ Quina ♔ Locions vegetals Savons ♔ Dentrífics ♔ Polvos d'arroç extra Perfum de moda TIBIDABO, en extractes locions, savons y polvos ♔ ♔ ♔ ♔ ♔ ♔

TALLERS DE METALLISTERIA

DERCH GERMANS

Ricart, 8 y 10 — Plassa de la Llana, 10

TELEFON 1993

FUNDICIÓ DE TOTA MENA DE PESSES PERA MAQUINARIA, LAMPISTES Y DEMÉS DEL RAM

CONSTRUCCIÓ D'APARELLS PERA GAS Y ELECTRICITAT

PRESSUPOSTOS PERA TOTA MENA D'OBRES

MOSAICOS E. F. ESCOFET & C.ª S en C

Ronda San Pedro 8 — Barcelona

ACETILÈ

Els productors més pràctics y senzills

Referencies d'ensà del 1896

Vicens A. Ballester

Diputació, 262 — BARCELONA

¡SEÑORAS!

El **Depilario Segalá**, extermina el **pelo ó vello** sin perjuicio alguno.

Los **Parches Santa Rita**, evitan el aborto.

El **Jarabe infantil Segalá** obra prodigios en la **baba, forro, irritaciones, calenturas**, etc. jamás perjudica. Debe usarse desde el nacimiento á la completa salida de la primera dentición.

Botica de la Corona, calle Gignás, 5

y Centro de Especialidades

Rambla de las Flores, 4 - BARCELONA

Cardús Fábrica de

Paraigües - Ombreles - Vanos

Portaferrissa, 10 = Barcelona

BON GUST Y ECONOMIA

Tallers de Fotogravat
Autotipia y Fotolitografia
DEN
JOAN PI
Aribau, 43, pral. • Barcelona

G. HOMAR
MOBLES ✿ LÁMPARAS ✿ DECORACIÓ
CARRER DE LA CANUDA, NUM. 4
BARCELONA

FUTURISME

Revista Catalana

Sortirá el 1.er y 15 de cada mes

Direcció: Mallorca, entre 257 y 259

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Catalunya	1'50 ptes. trimestre
Nombre solt	0'20 „
„ atrassat. . . .	0'30 „